

รายงานผลการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัด

3.17 จำนวนร้านอาหารผ่านการรับรองเมนูสุขภาพ/เมนูทางเลือก (ยอดสะสม)

สำนักโภชนาการ รอบ 5 เดือนแรก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์พฤติกรรมการกินผักและผลไม้ในประชากรวัยทำงานและการดำเนินงานร้านอาหารผ่านการรับรองเมนูสุขภาพ/เมนูทางเลือก

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การกินผักและผลไม้ในประชาชนวัยทำงาน

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

จากรายงานผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ.2563 โดยวิชัย เอกพลากรและคณะ(2563) พบว่า ประชาชนวัยทำงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.2 กินผักผลไม้ ปริมาณต่อวันเพียงพอ (≥ 5 ส่วนมาตรฐานต่อวัน) การกินผักผลไม้เพียงพอของคนในเขตเทศบาลและนอกเขต เทศบาล มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยพบว่า ภาคใต้มีการกินผักและผลไม้เพียงพอมากที่สุด (ร้อยละ 33.0) รองลงมาคือ กรุงเทพฯ (ร้อยละ 21.8) ส่วนภาคอื่น มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน อยู่ในช่วงร้อยละ 18.5 - 19.6

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

เมื่อเปรียบเทียบกับ การกินผักผลไม้ในการสำรวจสุขภาพฯ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 กับการสำรวจครั้งที่ 6 พ.ศ.2562-2563 พบว่า สัดส่วนการกินผักและผลไม้เพียงพอลดลง โดยการสำรวจในปี 2557 พบร้อยละ 25.9 แต่ปี 2563 พบเพียงร้อยละ 21.2

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

ในปี 2567 กรมอนามัย โดยสำนักโภชนาการ ได้กำหนดเกณฑ์การได้รับผักผลไม้เพียงพอ วันละ 400 กรัม หมายถึง กินผักผลไม้ วันละ 6 ส่วนมาตรฐาน (ผัก 4 ทัพพี ผลไม้ 2 ส่วน) โดยในปี 2567 ยังไม่มีผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยวิชัย เอกพลากรและคณะ จึงขอใช้ข้อมูลที่สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ที่ได้เก็บข้อมูลสำหรับสถานการณ์การกินผักผลไม้เพียงพอของประชากรอายุ 25 – 59 ปี ผ่านระบบ H4U เมื่อปีงบประมาณ 2567 โดยตั้งเป้าหมายไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 47 จากการเก็บข้อมูล พบประชากรอายุ 25 – 59 ปี กินผักผลไม้เพียงพอ ร้อยละ 43.17 โดยมีเพียง 2 เขตสุขภาพ ที่ประชากรอายุ 25 – 59 ปี กินผักผลไม้เพียงพอทุกวัน เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 47 คือ เขต 5 ราชบุรี และเขต 11 นครศรีธรรมราช พบมีการกินผักผลไม้เพียงพอสูงร้อยละ 51.69 และร้อยละ 62.99 ตามลำดับ ในปีงบประมาณ 2568 ตั้งเป้าหมายไว้ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ผลการกินผักผลไม้เพียงพอในเขตสุขภาพที่ 1 – 13 ในปี 2567 รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ร้อยละการกินผักผลไม้ทุกวันของประชากรอายุ 25 - 59 ปี รายเขตสุขภาพ ปี 2567

1.2 การดำเนินงานร้านอาหารผ่านการรับรองเมนูสุขภาพ/เมนูทางเลือก

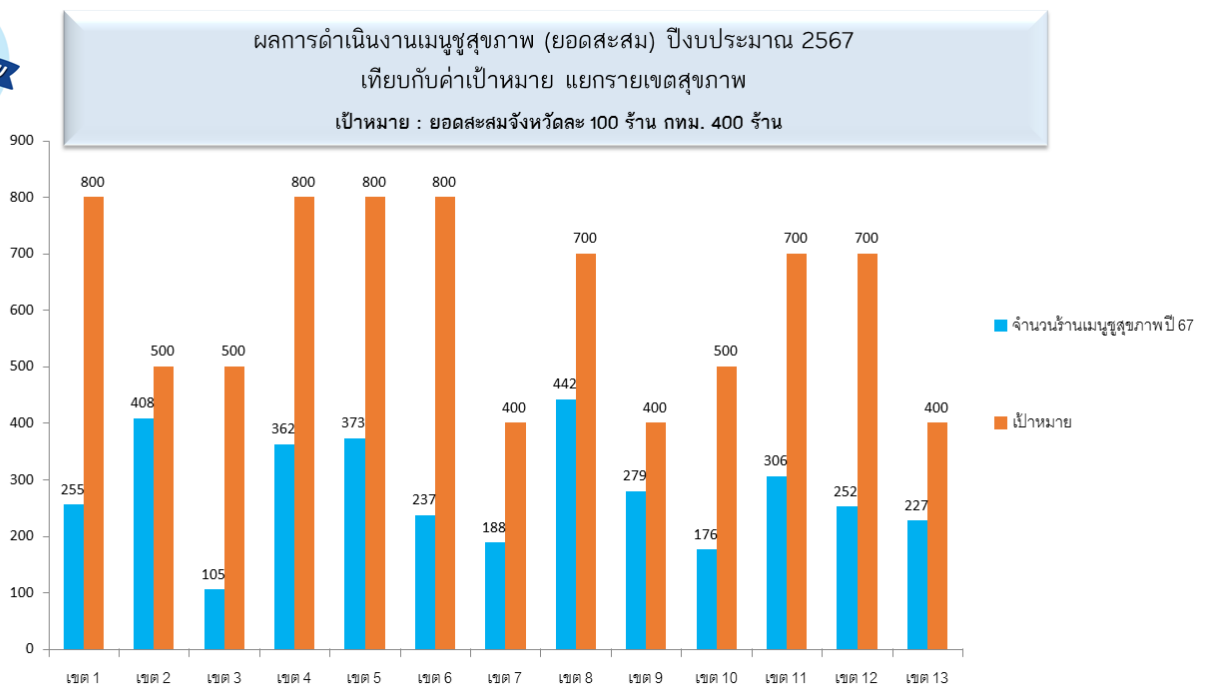
เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการกินผักผลไม้ยังมีไม่เพียงพอ สำนักโภชนาการจึงได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานรับรองเมนูสุขภาพ กำหนดให้เมนูสุขภาพต้องผักเป็นส่วนประกอบ และมีเกณฑ์รับรองเมนูสุขภาพประเภทผลไม้ ดังนั้นร้านใดที่มีผลไม้จำหน่าย จะได้รับใบรับรองเมนูสุขภาพ ประเภทผลไม้ เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งอาหารที่ช่วยให้มีการกินผักและผลไม้เพิ่มขึ้นให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ประชาชนได้รับใยอาหาร วิตามินและแร่ธาตุอย่างเพียงพอ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชากรวัยทำงานมีสุขภาพดี การดำเนินงานเมนูสุขภาพ ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2563 โดยเริ่มดำเนินการในร้านอาหาร/โรงอาหารในกระทรวงสาธารณสุข และขยายผลไปยังส่วนภูมิภาคตั้งแต่ปี 2564 ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2567 และปี 2568 ยังคงมีการตั้งเป้าหมายให้มีการดำเนินการร้านเมนูสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มเรื่องเมนูทางเลือกลดน้ำตาล ลดไขมัน ลดโซเดียม เพื่อเป็นทางเลือกการกินอาหารให้กับประชาชน ได้มีแหล่งอาหารที่มีส่วนประกอบของผักและผลไม้ ผ่านการรับรองจากกรมอนามัย

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

ผลการดำเนินงานเมนูสุขภาพ ในรอบ 5 เดือนแรก ปี 2567 ณ วันที่ 21 มีนาคม 2567 มีร้านเมนูสุขภาพ 3,610 ร้าน ยังไม่มีเขตใดที่ผ่านตามค่าเป้าหมายที่กำหนด โดยมีเพียงเขตสุขภาพที่ 2, 8, 9 และเขตสุขภาพที่ 13 ที่มีเมนูสุขภาพเกินร้อยละ 50 ของค่าเป้าหมาย ดังนั้น ในรอบ 5 เดือนหลังของปี

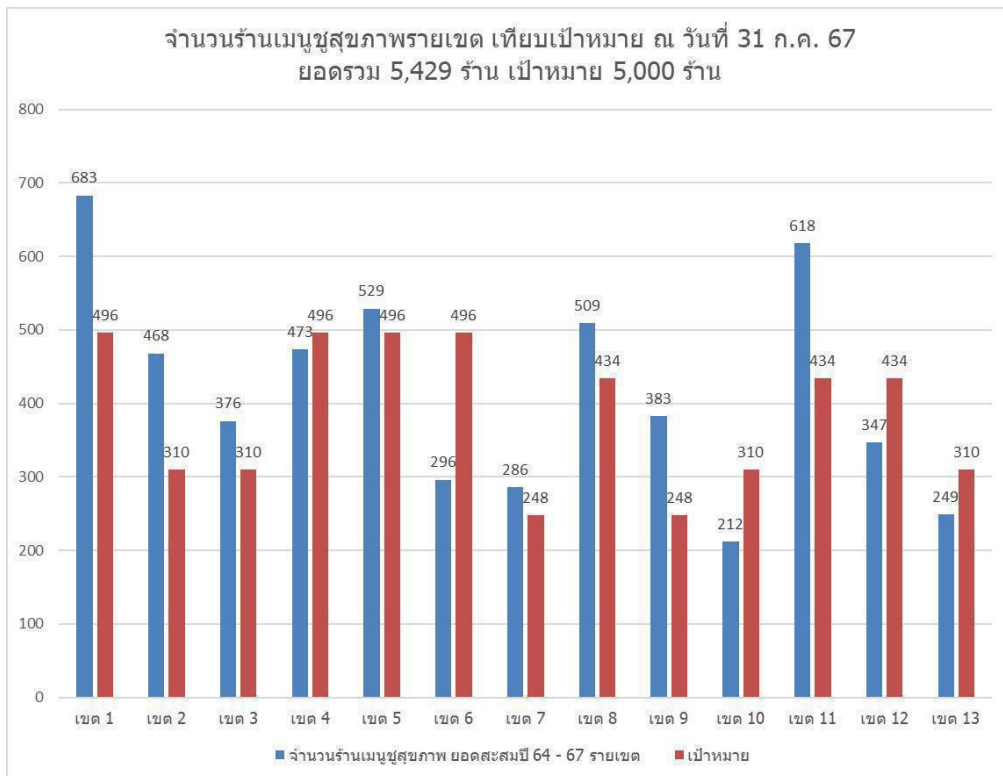
2567 สำนักโภชนาการจึงได้มีการปรับลดค่าเป้าหมายเหลือ 5,000 ร้าน ผลการดำเนินงานในรอบ 5 เดือนหลัง มีร้านเมนูสุขภาพเพิ่มเป็น 5,429 ร้าน ผ่านตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 5,000 ร้าน ซึ่งมีครบทั้ง 76 จังหวัดและ กทม. ใน 815 อำเภอ และในพื้นที่ 25 เขตของกรุงเทพมหานคร โดยมีเขตสุขภาพที่มีเมนูสุขภาพผ่านตาม เป้าหมาย คือ เขตสุขภาพที่ 1 , 2 , 3 , 5 , 7 , 8 , 9 และ เขตสุขภาพที่ 11 ดังแผนภูมิที่ 2 และ แผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 2 ผลการดำเนินงานเมนูสุขภาพ (ยอดสะสม) ปีงบประมาณ 2567 รอบ 5 เดือนแรก รายเขตสุขภาพ

ที่มา : dashboard Food4Health วันที่ 21 มี.ค. 2567

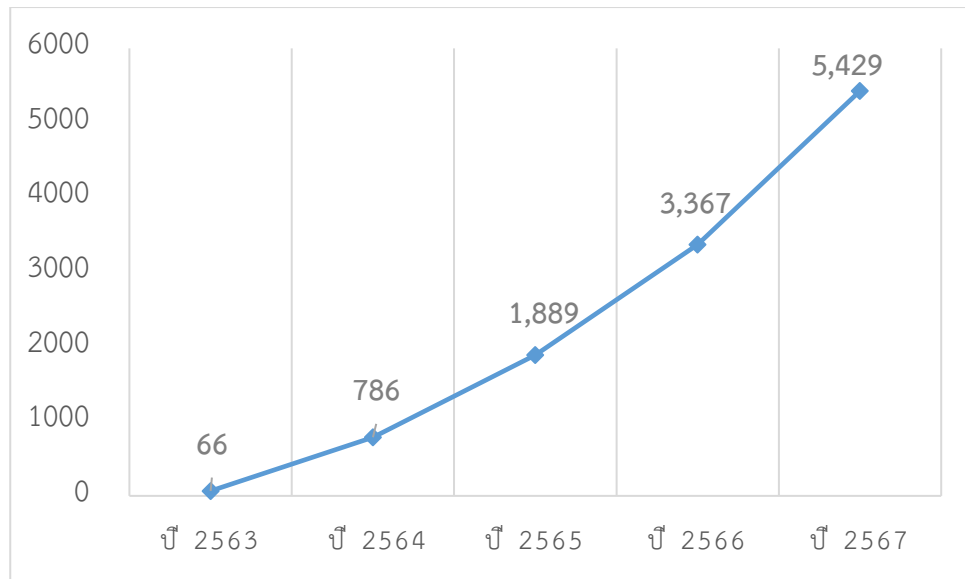
แผนภูมิที่ 3 ผลการดำเนินงานเมนูสุขภาพ (ยอดสะสม) ปีงบประมาณ 2567 รอบ 5 เดือนหลัง รายเขตสุขภาพ

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

จำนวนร้านอาหารที่ผ่านการรับรองเมนูสุขภาพ มีผลการดำเนินงานทั่วประเทศยอดสะสมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 – 2567 ในปีงบประมาณ 2563 มีจำนวน 66 ร้าน 84 เมนู ใน 13 จังหวัด และปีงบประมาณ 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 786 ร้าน 1,498 เมนู ใน 63 จังหวัด โดยในปีงบประมาณ 2565 สำนักโภชนาการได้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมรับรองเมนูสุขภาพออนไลน์ Food4Health ช่วยในการรับรองเมนูสุขภาพออนไลน์ และปิดกั้นแนะนำเส้นทางอัตโนมัติ เมื่อประชาชนเข้าใช้งาน Food4Health ทำให้สามารถทราบได้ว่ามีเมนูไหนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมอนามัย ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานมีภาวะโภชนาการดี ทำให้ในปีงบประมาณ 2565 มีเมนูที่ผ่านการรับรองเป็นเมนูสุขภาพ เพิ่มขึ้นเกินกว่า 2 เท่า เป็น 1,889 ร้าน 3,329 เมนู ในพื้นที่ 74 จังหวัด และกทม. ส่วนจังหวัดที่ยังไม่มีเมนูผ่านการรับรองเป็นเมนูสุขภาพคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ และมหาสารคาม ซึ่งยังพบว่าเมนูสุขภาพยังมีการกระจายยังไม่ครบตามเป้าหมายในแต่ละจังหวัด ในปี 2566 จึงกำหนดเป้าหมายมีเมนูผ่านการรับรองเมนูสุขภาพ อย่างน้อยจังหวัดละ 30 ร้าน/30 เมนู หรือ 2,430 ร้าน 2,430 เมนู ซึ่งในปีงบประมาณ 2566 มีผลงานเพิ่มขึ้นเป็น 3,367 ร้าน 5,722 เมนู ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีเมนูสุขภาพครบทุกจังหวัด สำหรับในปีงบประมาณ 2567 มีร้านเมนูสุขภาพเพิ่มขึ้น 5,429 ร้าน ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 จำนวนร้านเมนูสุขภาพ ปี 2563 - 2567

- ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

ปีงบประมาณ 2567 สำนักโภชนาการได้กำหนดค่าเป้าหมายร้านอาหารเมนูสุขภาพไม่ต่ำกว่า 5,000 ร้านทั่วประเทศ ผลการดำเนินงาน มีร้านอาหารเมนูสุขภาพ 5,429 ร้าน

นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2567 สำนักโภชนาการ ได้ปรับเกณฑ์รับรองเมนูสุขภาพ และได้จัดทำเกณฑ์รับรองเมนูทางเลือกลดน้ำตาล ลดไขมัน ลดโซเดียม เพื่อให้มีร้านอาหารผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำเกณฑ์รับรองเมนูสุขภาพ/เมนูทางเลือกไปใช้ในการขับเคลื่อนงานในปีงบประมาณ 2568 โดยรอบ 5 เดือนแรก ตั้งเป้าหมายยอดสะสมร้านมีเมนูสุขภาพ/เมนูทางเลือก ทั่วประเทศ ไม่น้อยกว่า 6,000 ร้าน